ופליגא הוא דליוסי פרסאי . שלקחוהו ממקומו וכגלותן למעלה מחקרת , ולהכי לא בעי לתחת פרת עד היכן לפי שפרת טופל בחדקל ועוד בבל מוסכת למטה ממנו עד לפמיח תחתה כדאמר לעיל : **לפי גיסת דפרת עד היכא** . בשפחה כלפי מערב עד היכן מתפשט רחבה של בבל : **מאי תורה אור דעתך** . שבתוך ליבאל : **משום כירס** . שמת בירס שיושבת בהך גיסת מיבעיא לך : **מייתסי דפומבדיתא** . שהיו בין שתי ההרוסת מבירס נסבי ס"מ מוחזקין הם בה בחזקת יחוס : **כמחלוקת ליוחסין** . כאלכה ורחבה של בבל : **לך מחלוקת לגיטין** . דקיימא לן (גיטין דף ג.) המכיח גט מצאר תלוות לריך שיאמר בפני ככתב ובפני מתתם לפי שאין בקיאין לשמה והמכיח גט מארץ ישראל לבבל חיט לריך לומר ובבל הרי היא כארץ ישראל לגיטין שאף הם היו חכמים ובקיאין לשמה : **עד מרבא תניינא** . אגם של קנים ועדפה שקורין אומר"ח : **תניינא דגיסרא** . שני תגמים היו למטה מהגשר זה למטה מזה : **מכיל ימא** . שם מקום : **מכילתא דבבל** . מכילתא ואפילו של בבל ליוחסין : שוגיא וגובייא ועיצורא מקומות הם : **מכילתא דחביל ימא** . תפארת של חביל ימא : **לימתא בעת מיניסו** . כותיים לא נתערבו בהם לגבל להקול יגא על ידי שמלך כותי אחד מהם מסס לגבל הם לא נתנו לו ושם תמריס לי פפא בעת מיניהו לימתא ולא יהבי ליה,לכך היה מגיע עליהם שמן פסול,ולקחה בעיני לומר כן : **כגולה** . גולה ברתם הגמה (דף כג:) : **מליסי דקיניא** . מקום על נהר פרת למעלה מכל המקומות המוכרים למעלה : **ואמר ר' יוחנן** . לעיל מיחסותם דבבל בפרת עד מעברתא דגדמא ומפ לא : **אמר מכיי לגועה נפקא** . בלכלסון ממעברתא דגדמא ומקפא תם הפסולין עד מעלה מליחי דקיניא שהי' מן הפסולין ושוט משוט בפי הרלועה על פרת : **תלוון** . נהר : **וינחס בחלא ובחבור** . בעברת המגבים שהגלה סנחריב משחני : **וכולן נפסול** . כל מקום שגלו הבבלים נעשתו עובדי כוכבים בגותיהם ועובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל תפילו למ"ד (יבמות דף מה.) הולד ממזר לא הוי,פגום מיהא הוי : **והלא עלעין בפומה** . במיה (ה) (הסניה) שאמרתה דניאל כתיב והיה בבבל (ב) **בפומה-בין שיניה** . **בפומה** מבפנים בין שיניה **מבחוץ** שבולטות מבחוץ : **בולעתן** . מוכלת עליהם : **ומסורגנים כדוב** . בעלי בשר לשון עובי ושומן הוא ובעלמא (שבת דף קנ:) נמי אמרי קטן מסורגל בשבר המלובש בשבר כשרגל : **דוב מין לו מנומה** . כשהוא קשור הולך ודא תמיד סביבותיו : **דובא ניידא** . דוב טודד : **פרתי פרסיים** . בעל מסלות ודומיות היה לוי וקאמר לו רבי משול לי פרסיים למה הם דומים : **כחיילות של בית דוד** . גבוריס : **מבריז** . לומה הסמוכה לפרסיים ומשחיתים הם ומרפיגים הם ומרפיגים הם נשמיריס : **נשמיריס** . מלובשים שחוריס ודומים לפרסים : **דומים למלאכי השרת** . לבושים לבנים ועטופים כמלאכי השרת וכתיב (יחזקאל ט) "והאיש לבוש הבדים" והכי נמי אמרינן בבמה מדליקין (שבת דף כה:) על רבי יהודה שהיה מתעטף ויושב בסדיניס המלויינין ודומה למלאך כו' ובגדרים (דף כ:) נמי אמרינן "מאן 'מלאכי השרת' דבגן ואמרי לה כרבי יהודה שהיה מתעטף ויושב בסדיניס המלויינין כמלאכי השרת" במלבושים נאים : **כי קא ניחא נפשיה** . מזרקה בגומה בפומיה : **פומיה** . עיר בשמה כך : **מסגדיא** . עיר בית הכך כולהו=מקומות ניהו : **בירתא דסטיא** . על שם שסלו מאחרי המקום ופירש רבי יהלך כמו : **דאקפי פירא דכווריי ואזיל וגיידי בשבתא ושמתינהו וכו'** . הלוף הכיבר דגים ובלע"ז ביבר : **ופקפי פרגלא** : **פירא** . בריכה עשויה לגדל דגים ובלע"ז ביבר : **ומישתמוד** . נשתמדו :

היום

והאידנא הוא דליוסי פרסאי , אמר ליה אביי לרב יוסף להא גיסא דפרת עד היכא אמר ליה מאי דעתיך משום בירס , מיחסי דפומבדיתא *מבירס נסבי, *אמר רב פפא כמחלוקת ליוחסין כך מחלוקת לענין גיטין ורב יוסף אמר מחלוקת ליוחסין אבל לגיטין דברי הכל עד ארבא תניינא דגישרא. אמר רבי בר אבא חביל ימא =*תכילתא דבבל שוניא וגובייא=תכילתא דחביל ימא,רבינא אמר אף ציצורא תניא נמי הכי רתן בן פנחס אומר חביל ימא=תכילתא דבבל שוניא וגובייא וציצורא=תכילתא דחביל ימא אמר רב פפא והאידנא איערבי בהו כותאי,ולא היא,אותאי הוא דבבל מינייהו-ולא יהבו ליה. מאי חביל ימא אמר רב פפא זו פרת דבורסי. ההוא גברא דאמר להו"אנא מן"שוק מישוט,עמד רבי יצחק נפחא על רגליו ואמר "שוק מישוט בין הנהרות עומדת,וכי 'בין הנהרות' עומדת מאי הוי? אמר אביי אמר ר' חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר' חנינא "בין הנהרות" הרי היא כגולה ליוחסין, והיכא קיימא? אמר ר' יוחנן *מאידי דקירא ולעיל, והא אמר רבי יוחנן עד שמעברתא דגיזמא? אמר אביי *רצועה נפקא. אמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב "חלזון ניהוונד הרי היא כגולה ליוחסין" א"ל אביי "לא תציתו ליה,ובמה היה דנפלה ליה התם" א"ל "אמו דידי היא דרב חננאל היא",אויל שיילוה לרב חננאל אמר להו "הכי אמר רב :חלזון גיהוונך הרי היא כגולה ליוחסין, ופליגא דר' אבא בר כהנא *דאמר ר' אבא בר כהנא מאי דכתיב °ויגחם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי :חלח' זו חלזון ,חבור זו הדייב, נהר גוזן זו גינזק ערי מדי זו חמדן-וחברותיה ואמרי לה זו גהוונך-וחברותיה מאי 'חברותיה'? אמר שמואל 'כרך מושבי חוסקי ורומקי' אמר רבי יוחנן 'וכולם' לפסול ;קסלקא דעתא 'מושבי' היינו 'מושבני' והאמר *ר' חייא בר אבין אמר שמואל מנשקני הרי היא כגולה ליוחסין? אלא 'מושבי' לחוד 'ומושבני' לחוד. °ותלת עלעין בפומה בין שיניה" אמר רבי יוחנן זו 'חלזון הדייב ונציבין' שפעמים °בולעתן ופעמים פולטתן °ואמרו חיוא אחרי תגינא דמיה לדוב *תני רב יוסף אלו פרסים שאוכלין ושותין בדוב ומסורבלין כדוב ומגדלין שער כדוב ואין להם מנוחה כדוב ר' אמי כי הוה חזי פרסא דרכיב אמר היינו דובא נייידא,א"ל רבין ללוי בראני פרסים אמר ליה דומים לחיילות של בית דוד בראני חברין דומין למלאכי חבלה בראני ישמעאלים דומין לשעירים של בית הכסא בראני תלמידי חכמים שבבבל דומים למלאכי השרת,כי הוה ניחא נפשיה רבין אמר: קומניא איקא בבבל כולה עמונאי היא מסגריא איקא בבבל כולה ממזוירא היא בירקא איקא בבבל שני אחים יש שמחליפים נשותיהם זה לזה בירתא דסטיא איקא בבבל היום סרו מארחי המקום: דאקפי פירא בכווריי-בשבתא ואזיל וצדו בהו בשבתא ושמתינהו ר' אחי ברבי יאשיה ואישתמוד אקרא דאגמא איקא בבבל אדא בר אהבה יש בה-

לדך גיסת דפרת עד היכן . פי' בקונטרס להכי לא בעי לתחת פרת עד היכא לפי שפרת טופל בחדקל ועוד בבל מוסכת למטה ממנו עד לפמיח תחתה כדאמר לעיל: **איתתא** בעת מיניהו ולא יהבו ליה. ולכך קולית עליהם לעז ו"מ דקאי לדרב פפא ולא להילת דח"ו סיעלה בדעתו של לותו לדיק להולית לעז עליהם שלא כדין: **בין** הנהרות הרי היא כגולה ליוחסין. ולריך לומר דשני מקומות הן דלא משוס חדקל ופרת לא הוה בעי גמרא'כי בין הנהרות מאי הוי' דפשיטא לכולי עלמא דמיחסי ,דלעיל ממי לא בעי אלא מן הדין לכל בין הנהרות פשיטא ליה דמיוחסין הן :

היוס

[פי' תוס' ר"פ כנ: ד"ה ומ"ו]

[פי' תוס' ר"פ כנ: ד"ה ומ"ו]

[פי' הערוך ערך דקר ד]

[פי' תכלת כלומר מה "תכ"ל ימ" תכלת מובחר שבגיומת אקום מיוחס בשבל של בבל פי' מחר מחרים בבבל. ערוך]

גיטין ז: כלה מ.

יבמות טו:

לעיל עמ' ס"ם

ע"ז כ: מגילה יח.

הגהות הב"ח

* ג"כ (ה) רש"י ד"ה וחלת ב"ב י.ל. וכו' במה הרחוקה שבמלחה וכו' והיה בבל וקקי' בסומה כ"ל וכו' ל:

* ג"כ ר"מן שלפ

[ג"כ מגילה יח:]

גליון הש"ס

תום' ד"ה בין וכו' וכ"ל דשני מקומות הן . עיין עירובין דף יט ע"ל תד"ה אם בין הנהרות :

מהנך

הבלעת רבי

מיעלים ג"ז לגי'

מקומות דאיכא בשבל (בסמ נשכרו בה בקיאי בסמיי יוחס)

גרסא

מהר"ל ז"ל אבא זה בהגדות מלמן ניחוש כאקום מיוחס

מדבריו למדנו כאן.